

Viite:

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö 1.8.2023, VN/4278/2023

Asia:

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä korkeaa osaamistason vaativaa työtä varten ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt lausuntoani luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä korkeaa osaamistason vaativaa työtä varten ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Luonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi laki kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä korkeaa osaamistasoa vaativaa työtä varten. Esityksellä pantaisiin täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2021/1883 kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä korkeaa osaamistasoa vaativaa työtä varten sekä neuvoston direktiivin 2009/50/EY kumoamisesta.

Totean lausuntonani seuraavaa:

Vaikutusarvioinnin alaluvussa 4.2.3.7. käsitellään Ahvenanmaata. Tässä kohtaa olisi perusteltua laajentaa tarkastelua itsehallintolain pykälien ohella siihen, miten Ahvenanmaalla toimivat viranomaiset soveltavat ehdotettua sääntelyä ja miten se vaikuttaa heidän toimintaansa. Tältä osin kiinnitän huomiota myös UMA-järjestelmän tarkasteluun, koska järjestelmässä ei liene ruotsinkielistä käyttöliittymää, joka on ongelmallista.

Direktiivin kansallinen liikkumavara ja sen käyttö tulisi esittää hallituksen esityksessä systemaattisesti. Suhde perustuslakiin –jaksossa olisi hyvä joko olla kansallisen liikkumavaran ja sen käytön tiivis tarkastelu tai sitten tässä jaksossa tulisi viitata liikkumavaran yksityiskohtaiseen tarkasteluun muualla esityksessä. Myös direktiivin toimeenpanon sääntelyn selkeyteen ja oikeusvarmuuteen tulisi kiinnittää jatkovalmistelussa huomiota, kun erityisesti otetaan huomioon tuleva ulkomaalaislain kokonaisuudistus.

Hallituksen esityksessä säätämisyjärjestysperusteluissa pitää olla myös kannanotto säätämisyjärjestykseen. Tältä osin esitystä on vielä täydennettävä.

Luonnoksen säännöskohtaisissa perusteluissa monilta osin vain toistetaan pykälässä mainittu, tuomatta mitään lisäarvoa tai perustelematta yhtään enempää lainkohtien sisältöä.

Luonnoksen 5 §:n 1 momentista ja 14 §:n luetteloista ei käy nyky muodossa ilmi, ovatko edellytykset vaihtoehtoisia vai yhtä aikaa täytettäviä (puuttuu ja/tai).

Luonnoksen 14 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi vain päätöksen tiedoksi antamisen, ei tekemisen määräajasta. Ehdotetuissa 14 ja 17 §:ssä käytetään termiä ”täydellinen hakemus”. Termi on määritelty vasta 21 §:n perusteluissa. Jatkovalmistelussa olisi syytä harkita, tulisiko määritelmä nostaa lain tasolle. Ehdotus ei sisällä sääntelyä siitä, miten hakemuksen täydellisyydestä päätetään, vaikka termiin liitetään itsenäisiä oikeusvaikutuksia.

Ehdotetun 24 §:n osalta tulisi vielä jatkovalmistelussa harkita, olisiko muutoksenhakuun syytä lisätä viittaus ulkomaalaislain 194 §:ään, joka koskee työnantajan valitusoikeutta esimerkiksi ulkomaalaislain 71 b §:ssä säädettyjen velvoitteiden täyttämisen osalta. Kun tällainen erityissäännös on katsottu ulkomaalaislaissa tarpeelliseksi, niin tulkinnallisten epäselvyyksien välttämiseksi vastaava säännös voisi olla perusteltu myös tässä erillislaissa. Lisäksi ehdotetun 24 §:n viittaus ulkomaalaislain 199 §:ään tulisi poistaa, koska ulkomaalaislain 199 §:llä ei ole itsenäistä sisältöä, vaan se on päällekkäinen oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 108 §:n 1 momentin ja 123 §:n kanssa.

Huomautan samalla, että tässä yhteydessä tulisi harkita myös hallinto-oikeuslain (430/1999) 12 a §:n 1 momentin 8 kohdan muuttamista siten, että hallinto-oikeus olisi päätösvaltainen myös kahden jäsenen kokoonpanossa myös kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä korkeaa osaamistason vaativaa työtä varten annetun lain soveltamista koskevissa muutoksenhakuasioissa. Ei liene perusteltua, että kun nämä asiat siirretään ulkomaalaislaista omaan erillislakiinsa, niin samalla niiden käsittelemiseen oikeutettu kokoonpano muutoksenhaussa muuttuisi. Olisi suositeltavaa, että jatkovalmistelussa harkittaisiin tältä osin myös mahdollisuutta lisätä hallinto-oikeuslain 12 a §:n 1 momentin 8 kohtaan myös kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä

kausityöntekijöinä työskentelyä varten annetun lain (907/2017), kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä yrityksen sisäisen siirron yhteydessä annetun lain (908/2017), kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain (719/2018) sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamisesta Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä tehdyn sopimuksen oleskeluoikeuksia koskevien eräiden määräysten täytäntöönpanosta annetun lain (666/2020) soveltamista koskevat tilanteet.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Oikeuskansleri

Tuomas Pöysti

Esittelijäneuvos

Elina Nyholm